

IMPOZITELE, TAXELE – ROLUL LOR ÎN FORMAREA BUGETULUI DE STAT

Ana VIȘNEVSCHI

Departamentul Economie și management, grupa: FB-211, Facultatea Inginerie economică și Business, Universitatea Tehnică a Moldovei

Autor corespondent: Ana Vișnevschi, annavishnevschi2002@gmail.com

Coordonator științific: Natalia MOCANU, Dr.hab, conf.univ., Universitatea Tehnică a Moldovei

Rezumat: *Bugetul de stat al Republicii Moldova este un document financiar important ce reprezintă totalitatea veniturilor și cheltuielilor publice. Ele sunt stabilite de Guvernul Republicii Moldova și sunt percepute de Serviciul Fiscal de Stat. Impozitele este o contribuție fără o contraprestație directă, în timp ce taxa este o plată obligatorie fără a fi considerat impozit, dar care implică o contraprestație indirectă în beneficiul public. Ambele se bazează pe hotărâri sau ordonanțe guvernamentale și sunt împărțite impozite și taxe generale de stat, precum și impozite și taxe locale.*

Cuvinte cheie: *impozit, taxa, Bugetul de Stat, Codul Fiscal, obiectul impunerii.*

Introducere:

În Republica Moldova, impozitele și taxele joacă un rol crucial în formarea Bugetului de Stat și finanțarea cheltuielilor publice. Impozitele și taxele sunt surse principale de venit pentru Bugetul de Stat și, prin urmare, sunt esențiale pentru funcționarea instituțiilor publice și furnizarea de servicii publice, cum ar fi sănătatea, educația și infrastructura. În acest context, impozitele și taxele sunt mecanismele prin care se strâng fondurile necesare pentru a acoperi cheltuielile publice și pentru a finanța investițiile în procesul de creștere economică și îmbunătățire socială a națiunii. În RM impozitele și taxele sunt stabilite de Guvernul RM și sunt percepute de Serviciul Fiscal de Stat. Articolului 6, alineatul(1) din Codul Fiscal al Republicii Moldova, impozitele sunt niște plăți obligatorii ce nu țin de unele acțiuni utilizate și concretizate este o plată obligatorie, ce nu țin de îndeplinirea acțiunilor concretizate de organele împuternicite și de persoanele ce țin funcții importante de răspundere în dependență de plătitorul care achită aceste impozite. Articolul 6, alineatul(2) definește taxa ca fiind o plată obligatorie, fără titlu oneros, care nu reprezintă impozit, care trebuie achitată de către persoanele fizice și juridice pentru servicii prestate de către autoritățile publice și care sunt reglementate de hotărâri sau ordonanțe guvernamentale. În RM, impozitele și taxele colectate sunt împărțite în impozite și taxe generale de stat(centrale) și impozite și taxe locale, în funcție de instituțiile care le colectează și le administrează.

Sistemul impozitelor și taxelor de stat din Republica Moldova este o componentă importantă a economiei naționale. Acestea sunt colectate de SFS și sunt folosite pentru a finanța cheltuielile guvernamentale, precum și pentru a finanța proiecte și programe sociale. În RM, impozitele și taxele de stat sunt colectate în baza Codului Fiscal al RM. Acesta este un document important care reglementează toate aspectele legate de impozite și taxe.

Una dintre cele mai importante taxe este impozitul pe venit. **Impozitul pe venit** – impozit direct care contribuie la formare veniturilor Bugetului de Stat.

I. Sistemul impozitelor și taxelor de stat

Conform CF nr.1163-XIII din 24.04.1997, art.6(5)

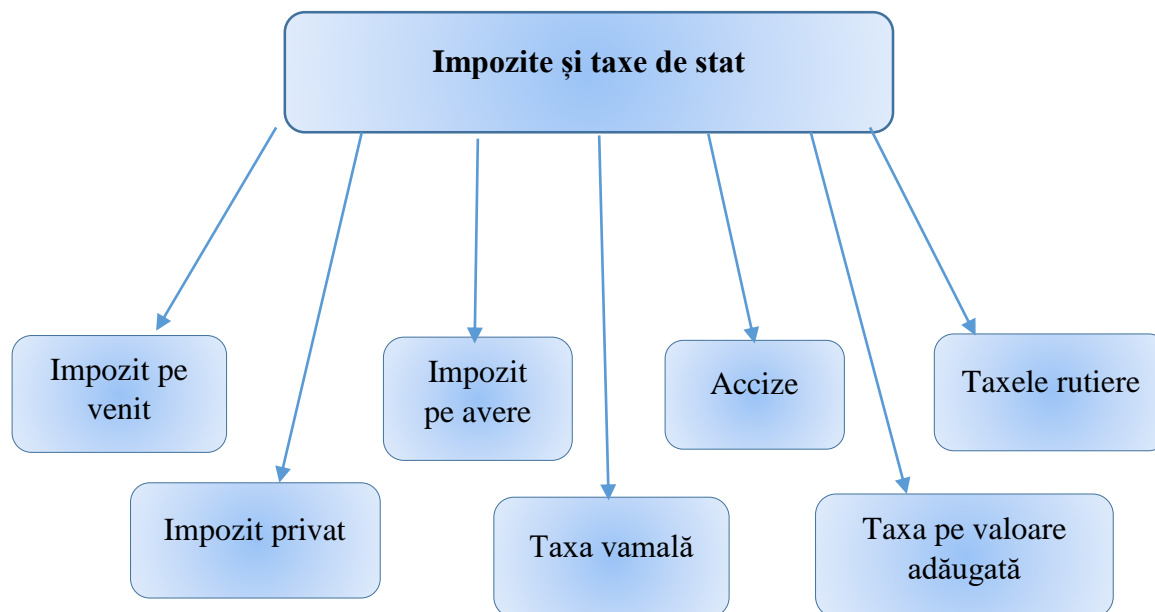

Figura 1. Sistemul impozitelor și taxelor de stat

Sursa: elaborat de autor

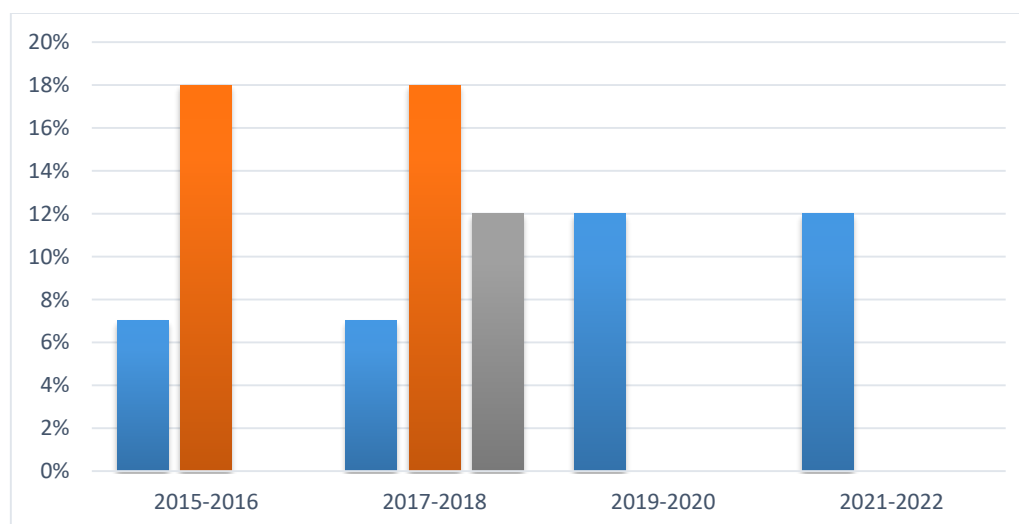

Figura 2. Impozit pe venit pentru persoanele fizice și întreprinderile individuale pe anii 2015-2022

Sursa: elaborat de autor

Taxele vamale sunt niște impozite plătite Bugetului de Stat pentru mărfurile ce sunt importate în Republica Moldova și exportate în Republica Moldova.

Bugetul de Stat este un sistem utilizat cu scopul controlării veniturilor și cheltuielilor, un buget cuprinde cheltuielile planificate cu programele guvernamentale veniturilor obținute pe o perioadă de un an. Închierea bugetelor locale c-un deficit constituie o situație normală, înregistrarea de deficit reflectă nu numai serioase curențe în gestiunea financiară a Primăriei, dar și existența unor dezechilibre material.

Taxele vamale sunt achitate de către toți agenții economic ce importă sau exportă mărfuri sau de persoanele fizice care pot fi obligate să plătească taxele vamale dacă importă sau exportă mărfurile și servicii, chiar și consum personal. Chiar și în acele situații când sunt stabilite conform normelor stipulate în legislație.

Persoana fizică poate declara verbal sau în scris ofițerului de serviciu în vama toate bunurile importate ce costă mai mult de 300€ și nu au destinația vânzării sau utilizării în comerț.

Alte taxe importante includ **taxa pe valoarea adăugată (TVA)**, care este o taxă aplicată la fiecare etapă a procesului de producție și vânzare a bunurilor și serviciilor, precum și taxa pe proprietatea imobiliară, care este o taxă anuală aplicată la proprietățile imobiliare. În RM sunt în vigoare două cote de TVA. O cotă – standard – 20% și două cote sunt reduse – 12% și 8%.

Tabelul 1

Executarea bugetului public național

	2019			2020			2021		
Impozite pe venit	9335,3	14,8	100,0	9288,6	14,8	99,5	11143,1	14,4	120,0
Impozite pe proprietate	579,9	0,9	102,9	582,4	0,9	100,4	750,2	1,0	128,8
Impozite și taxe pentru mărfuri și servicii	28340,6	45,0	108,6	28137,2	44,9	99,3	35242,5	45,5	125,3
Taxe pe valoare adăugată	20183,3	32,1	108,4	19770,1	31,6	98,0	25508,8	33,0	129,0
Accize	6221,9	9,9	109,5	6468,8	10,3	104,0	7608,3	9,8	117,6
Taxe pentru servicii speciale	464,9	0,7	104,1	462,2	0,7	99,4	525,3	0,7	113,7
Taxe și plățile pentru practicarea unor genuri de activitate	441,0	0,7	117,8	456,3	0,7	103,4	533,0	0,7	116,8
Alte taxe pentru mărfuri și servicii	1029,4	1,6	105,9	979,8	1,6	95,2	1067,1	1,4	108,9
Taxa asupra comerțului exterior și operațiunilor externe	1798,4	2,9	108,0	1738,9	2,8	96,7	2253,0	2,9	129,6
Impozite și taxe	40054,2	63,3	106,4	39747,1	63,4	99,2	49388,8	63,8	124,3

1- Milioane lei

2- În procente față de total

3- În procente, perioada corespunzătoare a anului precedent=100

Analizând executarea bugetului public național anilor 2019-2021, putem lua în considerare că fiecare impozit și taxa se micșora în anul 2020, dar în anul 2021 se majora. Deci, aceasta nestabilitate a fost dependentă de factori externe, care influențau de pe plan Mondial.

Sursa: elaborat de [12]

II. Sistemul impozitelor și taxelor locale

Impozite și taxe locale:

- 1) impozite pe bunurile imobiliare
- 2) taxa resursa naturală;
- 3) taxele pentru amenajarea teritoriului;
- 4) taxele pentru drepturile de a participa la licitații locale
- 5) taxele pentru plasare a publicităților;

- 6) taxele de utilizare simbolului local;
- 7) taxele pentru unitățile comerciale și/sau de prestări servicii de deservire socială;
- 8) taxele de piață;
- 9) taxele de cazare;
- 10) plata balneară;
- 11) taxe pentru prestarea serviciilor de transport pe rutele municipale și isătești
- 12) taxe pentru parcare;
- 13) taxele pentru cele care țin câini;
- 14) taxe pentru amenajarea localităților din zona de frontieră care au birouri (posturi) vamale de trecere a frontierei vamale.

Conform definiției **taxele locale** sunt niște plăți obligatorii care se efectuează de Unitatea Administrativ Teritorială și are aceeași caracteristică și componentă ca și impozitul, care sunt obligator cunoscute de către Administrațiile Publice Locale

Impozitul pe proprietatea imobiliară este o taxă care trebuie plătită către buget în funcție de valoarea bunurilor imobiliare deținute. Subiecții impunerii includ atât persoanele juridice, cât și proprietarii de bunuri imobiliare, inclusiv terenurile cu diferite destinații, cum ar fi cele agricole, destinate industriei, transporturilor, telecomunicațiilor sau cu alte destinații speciale.

Tabel 2

Cotele taxelor locale în mun. Chișinău

Denumirea Taxelor	2021	2022	2023
Taxele de amenajarea teritoriului, lei anual	160 lei	165 lei	174 lei
Taxe pentru organizare a licitațiilor și loteriilor pe teritoriul mun. Chișinău, % din venitul din vânzări	0,25%	0,26%	0,27%
Taxe pentru plasare publicității, % din venitul din vânzări	5%	5,2%	5,5%
Taxa de aplicare a simbolicii locale, % din venitul din vânzări	0,25%	0,26%	0,27%
Taxele pentru cazare, % din venit	3%	3%	5%
Taxele pentru parcare, lei anual	30	31	33
Taxele pentru posesorii de câini, lei anual	120	120	120
Taxe pentru dispozitivele publicitare, lei anual /m ²	750	775	815
Taxele pentru salubritate, lei lunar	10	10	10

Sursa: elaborate de autor

Analizând, cotele taxelor locale în municipiul Chișinău pot evidenția că majoritatea cotelor taxelor se majora din an în an, spre exemplu taxa pentru parcare în anul 2022 s-a majorat cu 1 leu anual, iar în anul 2023 s-a majorat cu 2 lei anual. Numai taxa de salubritate este stabilă pe parcursul anilor 2021-2023.

Concluzii:

Deci, impozite și taxe formează Bugetul de Stat. Am examinat sursele de venituri ale Bugetului de Stat și am identificat că acestea provin în principal din impozite și taxe generale la nivel național, precum și din impozite și taxe la nivel local. Luăm în atenție că fiecare impozit și taxa are cota sa de impunere, care obligă pe persoane fizice sau juridice să-și achită în trezoreria statului o parte din veniturile proprii. Reeșind din cuvintele zise mai sus, putem să confirmăm că anume mulțumindu-se impozitelor și taxelor locale bugetul public se completează cu mijloace bănești. Prin intermediul impozitelor și taxelor de stat trezoreria statului să se umple și ajută să se păstreze echilibrul dintre veniturile și cheltuielile. În concluzie, se poate constata că Bugetul de Stat este format, în mare parte, prin intermediul impozitelor și taxelor la nivel național și local. Așadar, Ministerului Finanțelor rămâne numai să îndemne cetățenii să achite impozite și taxe și să păstreze echilibrul obligat dintre veniturile și cheltuielile în Bugetul de Stat.

Referințe

1. Angela Secrieru, Lilia Dragomir (Rotaru), Andrei Petroia „Impozitele și taxele locale”, Chișinău, 2015
2. <https://belegal.md/taxe-si-impozite>
3. <https://www.mf.gov.md/ro/impozite-%C8%99i-taxe>
4. <https://diez.md/2018/08/05/lista-taxelor-si-impozitelor-care-sunt-percepute-republica-moldova/>
5. <https://administrare.info/domenii/economie/6388-impozite-%C5%9Fi-taxe-generale-de-stat>
6. http://lex.justice.md/document_rom.php?id=6EDED5A2:6C02EFAD
7. <https://realitatea.md/modificari-cu-referire-la-taxele-locale-pentru-anul-2022-au-fost-actualizate-cotele-pentru-amenajarea-teritoriului/>
8. <https://dokumen.tips/documents/impozitul-pe-bunurile-imobiliare-2015.html>
9. <https://sfs.md/ro/ordinele-de-baze-de-date-de-generalizare/513>
10. <http://www.lex.md/fisc/codfiscaltxtro.htm>
11. CODUL FISCAL AL REPUBLICII MOLDOVA Publicat : 18-09-1997 în Monitorul Oficial Nr. 62 art. 522
12. Raport de evaluare a facilităților fiscale, Realizat de către Ministerul Finanțelor cu suportul Fondului Monetar Național, Mai – 2022